

Heli Kuusisto

”TERVEYDENHOITAJA – ammattina Sinun terveytesi” messuta-
pahtuma

TERVEYDENHOITAJATYÖN HISTORIAN VIRSTANPYLVÄITÄ

Hoitotyön koulutusohjelma
Terveydenhoitotyön suuntautumisvaihtoehto
2011

”TERVEYDENHOITAJA – ammattina Sinun terveytesi” messutapahtuma

Terveydenhoitajatyön historian virstanpylväitä

Kuusisto Heli
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Hoitotyön koulutusohjelma
Terveydenhoitotyön suuntautumisvaihtoehto
Maaliskuu 2011
Ohjaaja: Lehtori, THM Mikkonen-Ojala, Tiina
Sivumäärä: 25
Liitteitä: 3

Asiasanat: projekti, messut, terveydenhoitotyön historia

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli perehtyä terveydenhoitotyön historiaan sekä kehitykseen ja juontaa 20.3.2010 Porin Nuorisotalolla järjestettävä messutapahtuma ”Terveydenhoitaja – ammattina Sinun terveytesi” sekä järjestää messuille muotinäytös. Opinnäytetyön tavoitteena oli, että tieto terveydenhoitotyön eri kehitysvaiheista lisääntyisi ja että messuyleisö viihtyisi. Messujen järjestäjinä toimivat Suomen Terveydenhoitajaliiton Satakunnan Terveydenhoitajayhdistys RY sekä Satakunnan Ammattikorkeakoulun terveydenhoitajaopiskelijat.

Messujen suunnittelu aloitettiin toukokuussa 2009 toimeksiannon tultua Satakunnan Terveydenhoitajayhdistykseltä. Messujen kohderyhmänä olivat kaikki terveystalve-
luja käyttävät ihmiset. Messuilla oli messupisteitä terveydenhoitajan työn eri osa-
alueista sekä muita näytteilleasettajia. Messutapahtuma oli kävijöille maksuton.

Messujen ohjelmaan kuului kaksi kertaa päivän aikana järjestetty muotinäytös. Muotinäytöksen tarkoituksena oli esitellä yleisölle terveydenhoitajan työasuja historiasta nykypäivään, samalla kertoen yleisölle terveydenhoitotyön historian tärkeimpiä virs-
tanpylväitä. Muotinäytöksen musiikki valittiin kunkin ajan hengen mukaan. Muoti-
näytöksen puvut tulivat Satakunnan Ammattikorkeakoululta sekä Meditekstiilistä. Malleina muotinäytöksessä toimivat Satakunnan Ammattikorkeakoulun terveyden-
hoitajaopiskelijat.

Kävijöitä messuilla oli hieman yli 500, joista melko iso osa näki muotinäytöksen. Juontamisen johdosta yleisö tiesi olla oikeassa paikassa, oikeaan aikaan.

Työn teoreettisessa osassa käsitellään terveydenhoitajan työn historiaa ja kehittymistä. Työn empiirinen osa keskittyy projektin suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin.

”THE PUBLIC HEALTH NURSE – your health is a profession” fair event

Milestones in the history of the public health nursing

Kuusisto Heli

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences
Health Care Studies

Degree Programme in Public Health Nursing

March 2011

Supervisor: Senior Lecturer, MNSc Mikkonen-Ojala, Tiina

Number of pages: 25

Appendices: 3

Key words: project, fair, the history of Public Health Nursing

The purpose of this thesis was to orient in the history of Public Health Nursing and development and emcee the fair event ”The Public Health Nurse – your health is a profession” at the youth house of Pori on the 20th of March 2010 and to organize a fashion show for the fair. The goal of this thesis was, that the fact of Public Health Nursing different development periods would grow and the fair audience would enjoy. The arrangements for the fair were organized in association with the Satakunta Public Health nurse Association of National Union of Public Health Nurses and with the public health nurse students of Satakunta University on Applied Sciences.

Plans for the fair were started in May 2009 on the Satakunta Public Health Nurse Associations request. The fair was meant for those who use health conveniences. In the fair, there were stands from different parts of Public Health Nursing and from other exhibitors. The fair was free of charge for visitors.

The programme of the fair included the fashion show which was delivered two times during the day. The fashion show demonstrated the history of the public health nurses clothes, and at the same time unfolded the most important milestones in the history of the public health nursing to the audience. Music to the show was chosen by the spirit of the times. The dresses came from the Satakunta University of Applied Sciences and from Meditekstiili. The models used in the fashion show were students from the Satakunta University of Applied Sciences.

The fair drew more than 500 visitors. Many of them saw the fashion show. Because of the hosting, the audience was in the right place at the right time.

The theoretical part of the this thesis concerns the history and development of public health nursing. The empirical part of the this thesis focuses on the planning, realization and estimation of the project.

SISÄLLYS

1	OPINNÄYTETYÖN TAUSTAA	5
1.1	Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite	5
2	OPINNÄYTETYÖN TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT	6
2.1	Projekti	6
2.2	Messut opinnäytetyön toteutuksena	7
2.3	Aiemmat vastaavat projektit	8
3	TERVEYDENHOITAJATYÖN KEHITYS	8
3.1	Kiertävien hoitajattarien aika vuosina 1880-1923	9
3.2	Terveysisärlaitoksen aika vuosina 1924-1967	11
3.2.1	Terveysisäri sodan jaloissa vuosina 1939-1944	13
3.2.2	Lakisääteinen Terveysisärlaitos	15
3.3	Terveyskeskusten terveydenhoitajien aika vuodesta 1968 tähän päivään	16
3.4	Terveydenhoitaja tänään	17
4	OPINNÄYTETYÖN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS	18
4.1	Opinnäytetyön suunnittelu ja toteutus ennen messuja	18
4.2	Messupäivän suunnittelu	20
4.3	Muotinäytöksen suunnittelu	20
4.4	Messujen jälkeen	21
5	TERVEYDENHOITAJA – AMMATTINA SINUN TERVEYTESI –MESSUT 20.3.2010	22
6	OPINNÄYTETYÖN ARVIOINTI	23
	LÄHTEET	26

LIITTEET

MESSUJEN JUONNOT	LIITE 1
MUOTINÄYTÖS-JUONTO	LIITE 2
KUVIA MUOTINÄYTÖKSESTÄ	LIITE 3

1 OPINNÄYTETYÖN TAUSTAA

Opinnäytetyö oli osa-projekti Porin Nuorisotalolla järjestettävään messutapahtumaan; ”Terveydenhoitaja – ammattina Sinun terveytesi”. Messutapahtuma järjestettiin 20.3.2010 kello 10–16 ja se oli maksuton messuvieraille. Projektin toimeksiantajana ja yhteistyökumppanina toimi Suomen Terveydenhoitajaliiton Satakunnan Terveydenhoitajayhdistys RY, josta tässä työssä käytetään nimeä Satakunnan Terveydenhoitajayhdistys RY. Kohderyhmänä olivat kaikki terveystalvija käyttävät ihmiset, jotka saivat tulla messuille tutustumaan terveydenhoitajan työn eri osaluaisiin.

Toimenkuvani messuilla oli messutapahtuman juontaminen sekä muotinäytöksen järjestäminen terveydenhoitajan erilaisista työpuvuista. Opinnäytetyön tarkoituksena on perehtyä terveydenhoitotyön historiaan sekä kehitykseen, juontaa messutapahtuma ja järjestää muotinäytös. Opinnäytetyön tavoitteena on, että tieto terveydenhoitotyön eri kehitysvaiheista lisääntyisi ja että messuyleisö viihtyisi.

Tämän työn teoreettisessa osassa käsitellään terveydenhoitajan työnkuvan historiaa ja kehitystä 1900-luvun alun tuberkuloosihaitajattaresta tämän päivän terveydenhoitajaan. Tässä työssä ei niinkään keskitytä terveydenhoitajan koulutukseen, vaan ammattinimikkeiden sekä työtehtävien muuttumiseen.

Opinnäytetyön empiirisessä osassa käsitellään messujen suunnittelua, toteutusta ja arviointia.

1.1 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite

Projektin tarkoituksena on kuvata terveydenhoitajan ammatin monipuolisuutta messujen muodossa. Messut järjestetään Porin Nuorisotalolla 20.3.2010. Opinnäytetyö

on osa-projekti Terveystieteiden päivät – ammattina Sinun terveytesi - messuilla, jossa tehtävänäni on organisoida muotinäytös ja juontaa messutapahtuma.

Opinnäytetyön tarkoituksena on perehtyä terveydenhoitotyön historiaan sekä kehitykseen, juontaa messutapahtuma sekä järjestää muotinäytös. Opinnäytetyön tavoitteena on, että tieto terveydenhoitotyön eri kehitysvaiheista lisääntyisi ja että messuyleisö viihtyisi.

2 OPINNÄYTETYÖN TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT

Opinnäytetyö toteutetaan projektimuotoisena, eli kyseessä on toiminnallinen opinnäytetyö.

2.1 Projekti

Projekti-sana on peräisin latinasta ja se tarkoittaa suunnitelmaa tai ehdotusta. Projektilla tarkoitetaan hanketta, joka pyrkii tiettyyn tavoitteelliseen, harkittuun ja suunniteltuun päämäärään, johon on etukäteen määritelty budjetti sekä aikataulu. Projekti on joukko ihmisiä ja muita resursseja suorittamassa kertaluonteista tehtävää ja se on aina tilaustyö. Jokainen projekti perustetaan ja suunnitellaan yksilöllisesti, koska projektin ainutkertaisuuden vuoksi kahta samanlaista projektia ei ole. Kun lopputulos on valmis, projekti päättyy. (Ruuska. 2006. 21–25)

Projektiin kuuluvat seuraavat vaiheet: ideointi, taustaselvitykset, tavoitteiden määrittely, perustaminen, suunnittelu, toteutus, tulosten siirto ja päättäminen. (Rissanen. 2002. 15–16)

Projektin ohjaus pohjautuu projektisuunnitelmaan. Projektissa toimii projektiryhmän lisäksi ainakin yksi projektipäällikkö. (Ruuska. 2006. 49)

Terveydenhoitaja – ammattina Sinun terveytesi – messut toteutetaan projektiluontoisena. Koko projektin tavoitteeksi on määritelty näkyvyyden tuominen terveydenhoitajatyölle. Projektissa on kaksi projektipäällikköä. Messut ovat ainutlaatuiset sekä ensimmäiset laatuaan.

Omaan osuuteeni kuuluu muotinäytöksen ideointi, taustatyöt, suunnittelu, toteutus sekä arviointi. Projektin toteutus pohjautuu tekemääni projektisuunnitelmaan.

2.2 Messut opinnäytetyön toteutuksena

Messujen tarkoitus on esitellä yrityksen/yrityksien tuotteita ja palveluita sekä edistää niiden menekkiä. Tavoitteena on tutustua toisiin organisaatioihin ja ylläpitää asiakas- ja alihankkijasuhteita. Messuilla yritykset ja tuotteista kiinnostuneet asiakkaat voivat tavata toisensa. Usein messujen yhteydessä on luentoja, seminaareja ja viihdeohjelmaa asiakkaiden mielenkiinnon ylläpitämiseksi. Ennakkoviestintä on tärkeää ennen messuja, koska kohdistamalla se oikein, saadaan paikalle haluttua kohderyhmää. Viestinnän lisäksi kerätään messuaineisto, kuten esitteet, hinnastot ja tilauslomakkeet. Messuhenkilöstön tulee olla myyntityöhön aktiivisesti suhtautuvia asiantuntijoita, koska messut ovat henkilökohtainen myyntitilaisuus. Myynti- ja markkinointihenkisyyden lisäksi kulttuurikompetenssi on tärkeää. Messujen takana on niitä varten valittu messutiimi sekä vastuhenkilö. Suunnittelun ja toteutuksen lisäksi messuihin kuuluu myös jälkihoito sekä raportointi. (Harju. 2003. 56–58)

Terveydenhoitaja – ammattina Sinun terveytesi – messuilla esitellään terveydenhoitajan työnkuvan monipuolisuutta. Messuilla on tarjolla kirjallista materiaalia jaettavaksi, erilaisia sponsorituotteita sekä viihdykkeenä järjestämäni muotinäytös.

2.3 Aiemmat vastaavat projektit

Satakunnan Ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveystieteiden yksikön opiskelijat järjestivät yleisötapahtuman ”Hyvän Olon messut” 7.3.1998 Satakunnan Ammattikorkeakoulun sosiaali ja terveystieteiden yksikön toimipisteessä. Opiskelijat olivat aiemmin perustaneet yhdistyksen HYVÄ OLO ry. Messut toimivat heille projektimaisena opinnäytetyönä. Messujen kohdeyleisöä olivat erityisesti hoitoalan ammattihenkilöt. Projektin teemoina olivat hoitotyössä jaksaminen, aikuistyypin diabetes, jalkojen hoito, laihdutus ja terveystieteiden tutkimus. Kävijöitä messuilla oli noin 500. (Käppi & Polo. 1998. 17)

3 TERVEYDENHOITAJATYÖN KEHITYS

Terveydenhoitajan työllä on ollut kautta aikain tärkeä merkitys suomalaisten elämän edellytysten vahvistajana. Alusta alkaen terveydenhoitajalla on tullut olla taito nähdä ja tunnistaa olemassa olevat voimavarat, oli kyseessä sitten koko väestö, yhteisö, perhe tai yksilö. Terveydenhoitajatyö on vuosien saatossa ollut jatkuvassa muutoksessa väestön muuttuneiden olosuhteiden, yhteiskunnallisten sekä yksilöllisten elämään vaikuttavien asioiden vuoksi. Terveydenhoitajatyön historiaa on jaettu eri jaksoihin; kiertävien hoitajattarien aikaan vuosina 1880-1923, terveystieteiden laitoksen aikaan vuosina 1924-1967 sekä terveystieteiden yksikön terveydenhoitajien aikaan vuodesta 1968 jatkuen tähän päivään. Historian ensimmäisessä jaksossa hoitajattaren työlle tunnusomaista oli erityisesti tartuntatautien hoito sekä maaseutujen huonojen terveydenhuolto-olojen parantaminen. Uuden terveydenhoitoaateen myötä alettiin antaa arvoa tiedon ja valistuksen jakamiselle. Seuraavassa jaksossa keskitetty terveystieteiden työ lakisääteistettiin. Työn kohteena oli tietyn alueen koko väestö, eli lähes kaikki vauvasta vaariin. Työn keskeisiksi periaatteiksi nousivat terveystieteiden ja perheystieteiden yhteistyö. Työympäristönä olivat kodit, koulut ja neuvolavastaanotot. Viimeisen jakson hallitsevin piirre on ollut järjestelmäkeskeisyys. Kansanterveyslain myötä terveystieteiden yksiköstä tuli terveydenhoitaja. Terveydenhoitajatyön sisältö on laajentunut myös

äitiyshuoltoon, joka oli aiemmin kättilön vastuualuetta. Terveystenhoitajatyön tavoitteeksi katsottiin väestön terveyden edistäminen. Nykypäivänä terveydenhoitajan työssä käytetään asiakaskeskeisyyden tilalla yhä useammin termiä asiakaslähtöisyys, jolla tarkoitetaan asiakkaasta itsestään lähtevää toimintaa, ei vain hoitajan tekemää työtä. Ihmisten tieto terveyteen vaikuttavista tekijöistä on lisääntynyt ja tietoa haetaan itse entistä enemmän. Tämä antaakin terveydenhoitajan työhön haastetta entisestään. (Härmälä, Puodinketo-Wahlsten, Salminen, Sirola, Sundström. 1998. 9-12)

3.1 Kiertävien hoitajattarien aika vuosina 1880-1923

Tuberkuloosin keksimisen jälkeen Suomeen perustettiin kaksi keuhkotautiparantolaa vuonna 1903. Keksimisen jälkeen voitiin selvittää, mistä taudissa oli kysymys, miten sitä voidaan ehkäistä ja hoitaa. Vuonna 1907 perustettiin kaksi kansalaisjärjestöä; Tuberkuloosin vastustamisyhdistys ja Keräystoimikunta Vähävaraisten keuhkotautisten hyväksi. Näiden järjestöjen perustamiseksi tehtiin mittavaa valistus- ja herätystyötä. Vuonna 1930 nämä järjestöt yhdistyivät Suomen Tuberkuloosin Vastustamisyhdistykseksi, joka laittoi alulle vuosikymmeniä toimineen tehokkaan ja monimuotoisen työn tätä kansantautia vastaan. (Siivola. 1985. 23)

Asetus tuberkuloosin vastustamisesta annettiin vuonna 1927. Sen tärkein painopiste oli ehkäisevä työ, eli ns. huoltolatyö. (Kauhanen, Myllykangas, Nissinen, Salonen. 1998. 70). Huoltolalla tarkoitettiin tuberkuloosin tiedonanto- ja avustustoimistoa, jonka yhteydessä saattoi olla pieni parantola. Huoltoloiden tavoitteena oli siirtää tuberkuloosipotilaiden hoito kotiin ja valistaa potilasta sekä lähiympäristöä taistelemaan tuberkuloosia vastaan. (Siivola. 1985. 24.)

Suomen ensimmäinen huoltola perustettiin Kruunupyhyyn vuonna 1909, johon Suomen Tuberkuloosiyhdistys palkkasi lääkärin, jonka tehtäviin kuului muun muassa väestön joukkotarkastukset. Lisäksi syntyi uusi tehtävänimike; kiertävä tuberkuloosihoitajatar, jonka tehtävänä oli ohjeiden antaminen suoraan kotiin sairaan hoitamisessa ja taudin leviämisen ehkäisyssä. (Siivola. 1985. 24)

Huoltolatoiminnan laajetessa Tuberkuloosin Vastustamisyhdistys aloitti tuberkuloosihoitajattarien koulutuksen vuonna 1913, jonka pohjaksi oli vaatimuksena diakonisissa tai nuoremman sairaanhoitajattaren koulutus. Opetus sisälsi teorialuentoja sekä käytännön harjoittelua ja sen kesto oli alkuun yksi kuukausi ja vuodesta 1917 lähtien kaksi kuukautta. (Siivola. 1985. 24.)

Vuonna 1914 kiertävälle tuberkuloosihoitajattarelle laadittiin ohjesääntö, jonka perusteella hänen tuli myös perehtyä väestön elintapoihin, asuin- ja ravinto-oloihin, enakkoluuloihin sekä tottumuksiin. Säännöllisten elämäntapojen, raittiin ilman, hygienian ja säännöllisen sairaanhoidon valistus kuului myös hoitajattaren tehtäviin. Tämän ammattikunnan tekemä työ osoittautui erittäin tärkeäksi ja huoltolatoiminnan laajetessa pyrittiinkin jokaiseen kuntaan palkkaamaan oma kiertävä tuberkuloosihoitajatar. (Siivola. 1985. 24–25)

1900-luvun alussa alettiin kiinnittää huomiota vastasyntyneiden ja pienten lasten kuolleisuuteen, joka oli Suomessa varsinkin 1800-luvun lopulla huomattavan korkea. Myös koululaisten huonoon terveydentilaan alettiin kiinnittää lisääntyvää huomiota. (Simoila. 1994. 29)

Lastensuojelun edistämiseksi perustettiin Kenraali Mannerheimin Lastensuojeluliitto lokakuussa 1920. Sen perustamisidea tuli kenraali Mannerheimin sisarelta Sophie Mannerheimilta, joka toimikin liiton toiminnan alkuaikoina aktiivisesti mukana sen toimikunnissa. Liiton tehtäviksi määriteltiin kansanterveyden kohottaminen, lasten- ja nuorisonhuolto sekä valistustyö. Tehtävänä oli myös kasvavan polven terveyden edistäminen sekä ruumiin että sielun tasolla, ottaa selvää sekä poistaa lapsimaailmassa vallitseva hätä. Liitto käynnisti pian perustamisensa jälkeen kursseja ja alkoi kouluttaa lastenhoitohenkilöstöä. Koulutus vaati sairaanhoitajattaren pohjakoulutuksen. Koulutukseen kuului kodinhoitoa, kotisairaanhoitoa ja lastenhoitoa ja se antoi valtuudet toimia neuvonta-asemilla, lastenneuvoloissa sekä kotihoidossa, jossa opastettiin äitejä pienten lasten hoidossa. Ammattinimikkeeksi tuli huoltosisar. (Siivola. 1985. 27–28)

Sophie Mannerheim perusti myös Helsingin Lastenlinnan vuonna 1918, jossa huoltosisarkoulutusta järjestettiin. Lastenlinnan johtajaksi valittiin lastenlääkäri, myöhempi arkkiatri Arvo Ylppö, joka tunnetaan vielä nykyisinkin merkittävämpänä lastenneuvonnan toimintamallin kehittäjänä. (Simoila. 1994. 29–30). Arvo Ylppö korosti myös, että helpompaa ja kannattavampaa on taistella syntyneiden lasten hengissä pitämistä terveydenhoidon keinoin, saati lisätä syntyvyyttä. (Harjula. 2007. 63)

Yleisen oppivelvollisuuden myötä kävi ilmi, että kouluikäisten lasten terveydentila on huono. Vuonna 1921 Suomessa toimi vain yksi kouluhoitajatar ja siksi Kenraali Mannerheimin Lastensuojeluliitto alkoikin vapaaherratar Sophie Mannerheimin johdolla kehittää kouluhoitajatar toimintaa. (Siivola. 1985. 29). Kouluhoitajattarien koulutus kesti noin kaksi kuukautta. Vuonna 1922 liitto koulutti 87 kouluhoitajatar, joista suurin osa oli sairaanhoitajakoulutuksen saaneita sekä Lastenlinnan kurssin pienten lasten hoidosta käyneitä. (Simoila. 1994. 31)

Kouluhoitajattaren työnkuvaan kuului vastaanottotoiminta kouluilla, lasten punnitseminen, mittaaminen ja tarkastaminen, kulkutautien ehkäisy, kotikäyntitoiminta sekä neuvonta- ja ohjaustoiminta. Myös vaitiolovelvollisuutta alettiin painottaa kouluhoitajattaren toiminnassa. Työn tavoitteena oli koululaisten terveydentilan kohottaminen. (Simoila. 1994. 31)

3.2 Terveysisarlaitoksen aika vuosina 1924-1967

Lastenhoito-, kouluterveydenhuolto- ja tuberkuloosikurssit olivat eri opintojaksoja ja terveydenhuollossa toimi useita ammattiryhmiä. Idea näiden tehtävien ja ammattien yhdistämisestä saatiin Bedford Collegesta Lontoosta. Venny Snellman oli rakentamassa mallia, jossa terveydenhoitaja oli saanut sekä sairaanhoitajakoulutuksen että yhteiskunnallisten aineiden opetusta. Snellman havaitsi, että Suomessakin olisi järkevää yhdistää ennalta ehkäisevän terveydenhuollon tehtävät. Niinpä vuonna 1923 ryhdyttiin Mannerheimin Lastensuojeluliiton aloitteesta suunnittelemaan terveystisarkoulutuksen ohjelmaa. Snellman toimi itse ensimmäisen, 11 oppilaan terveysti-

sarkurssin johtajana. Koulutus alkoi vuonna 1924. Se sisälsi yhdeksän luentosarjaa sekä käytännön harjoittelua. (Joutsivuo, Laakso. 1998. 10–11)

Valtion Terveydenhuolto-opisto perustettiin vuonna 1932. Sen johtajana toimi Tyyne Luoma, ja hänen linjaansa voidaan pitää perhekeskeisenä terveystyönä. Koulutuksessa kiinnitettiin paljon huomiota myös terveyden yhteiskunnallis-taloudellisiin edellytyksiin. Terveystyön tehtävät, vastuu ja oikeudet laadittiin Mannerheimin Lastensuojeluliitossa. Toiminnan kohteena oli koko väestö. Terveystyön tuli kiinnittää huomiota erityisesti äitiydenhuoltoon, pienten lasten hoidon kohottamiseen, koululaisten terveydentilan parantamiseen, tuberkuloosin leviämisen ehkäisemiseen ja yleisten terveydenhoidollisten olojen kohottamiseen. Neuvonta-asetilla hoidettiin raskaana olevia naisia, äitejä ja alle kouluikäisiä lapsia. (Joutsivuo, Laakso. 1998. 11–12)

Terveystyön myötä lapsikuolleisuus vähentyi, yleinen hygienia parantui ja kansakunnan yleinen terveydentila koheni. Koska terveystyöt useimmiten toimivat yksin, ammattitöiden tuki tuntui tärkeältä. Valtion terveydenhuolto-opiston johtajattaren, Tyyne Luoman aloitteesta perustettiin 30.1.1938 Suomen Sairaanhoidotarjailiiton Terveydenhoitajatarjaosto ry. Sen ensimmäinen puheenjohtaja oli Mannerheimin Lastensuojeluliiton tarkastaja Sigrid Larsson aina vuoteen 1951 asti. (Joutsivuo, Laakso. 1998. 13–15)

Alkuun ammattikunnalla ei ollut minkäänlaista lain suojaamaa turvaa. Siksi sosiaaliin oloihin huomion kiinnittäminen oli tärkeää, vaihtelihan esimerkiksi palkka ja luontaisedutkin kunnasta toiseen. Kaikesta yritettiin tinkiä, eikä uusia menoeriä katsottu suopeasti. Kunta saattoi tarjota terveystyölle pienen asunnon palkkaa vastaan. Terveystyö joutui ottamaan asiakkaita vastaan omassa keittiössään. Kulkuvälineenä oli yleensä potkukelkka ja sukset. Virkapukua terveystyö oli aina velvoitettu pitämään. (Joutsivuo, Laakso. 1998. 15)

Tämän aikakauden virkapuvuista ei valitettavasti löytynyt kirjallista tietoa.

3.2.1 Terveysisar sodan jaloissa vuosina 1939-1944

Talvisodan alettua monilla paikkakunnilla jouduttiin karsimaan tai ainakin pienentämään myös terveystarvittavien palkkoja sekä loma- että muita etuja. Sota vaikeutti työtä. Oli pula myös ulkopuvuista ja jalkineista. Terveystarvitsevat, jotka eivät saaneet jalkineita omalta toimintapaikkakunnaltaan, saivat kansanhuoltoministeriön erikoisluvalla hankkia ne Helsingin liikkeistä. Pukujen saaminen oli edelleen lähes mahdotonta. Vaikka työ oli raskasta ja työmatkat pitkiä, evättiin raskaan työn tekijöille tarkoitettut leipäkortit. Tyyne Luoma sai hankittua kaksi ruotsalaista työpukua, jotka luovutettiin kahdelle johtavalle terveystarvitsevalle, ja saadut rahat käytettiin muiden auttamiseen. Erityisesti Lapissa ja menetetyssä Karjalassa toimivat terveystarvitsevat saivat vaate-, tavara- ja raha-apua. (Joutsivuo, Laakso. 1998. 16)

Vapaaehtoiset naisjärjestöt, lähinnä Lotta – Svärd, Marttaliitto ja Maatalousnaiset olivat mukana avustustoiminnassa. Siviilien terveydenhuoltoon oli vain vähän henkilökuntaa, koska suuri osa lääkäreistä ja sairaanhoitajista oli kutsuttu puolustusvoimien käyttöön. Näin monet terveystarvitsevat joutuivat armeijan palvelukseen. (Siivola. 1985. 80)

Siviiliväestön, erityisesti siirtoväen terveyden- ja sairaanhoidon tehostamiseksi perustettiin Terveystarvitsevattoimikunta, joka sai muun muassa Ruotsista ja Amerikasta lahjoitusvaroja. Laadittiin suunnitelma tilapäisten yleis-, lasten-, tuberkuloosi- ja mielisairaaloiden sekä synnytystupien järjestämiseksi. Lyhyessä ajassa saatiinkin järjestymään lastensairaalapaikkoja kolme kertaa enemmän kuin ennen sotaa. (Siivola. 1985. 79–80)

Kiertävät äitiys- ja lastenneuvolat aloittivat toimintansa vuonna 1940. Tällöin jo käytettiin autoa, kun matkattiin paikkoihin, joissa oli paljon siirtoväkeä ja suuri avun tarve. Neuvoloiden toiminta oli maksutonta, ehkäisevää äitiys- ja lastenneuvontaa sekä polikliinista sairaanhoitoa. Ne toimittivat hoidon tarpeessa olevat lapset sairastupiin, jakoivat lääkkeitä ja valistusaineistoa. Samalla toteutettiin ensimmäistä kertaa tutkimus pikkulasten hoidosta maaseudulla. Riisitaudin todettiin yleistyneen. Kulku- tautivaaraa aiheuttivat väestön liikkuvuus, huonot asunto-olot sekä puutteelliset ra-

vitsemus- ja hygieniaolet. Mannerheimin Lastensuojeluliiton toimesta alettiin pitää niin sanottuja väestöapulaiskursseja terveystarkunnan avuksi. Yleisöä valistettiin, rokotteita ja lääkkeitä, muun muassa vitamiineja ja uutta lääkettä sulfaa, saatiin lahjaksi ulkomailta. (Siivola. 1985. 80–81)

Myös kotirintaman terveystarkaret olivat jatkuvassa työvalmiudessa. He joutuivat erikoistehtäviin, muun muassa huolehtimaan evakkojen matkalaisista. Terveystarkaret olivat myös osallistumassa sota-aikana suomalaislasten siirtoihin Ruotsiin ja Tanskaan. (Siivola. 1985. 81)

Talvisodan päätyttyä 13.3.1940 seurasi lyhyt rauha, joka päättyi kesäkuussa 1941. Uusi sota kesti syyskuuhun 1944. Siirtoväki palasi sankoin joukoin entisille asuinalueilleen, josta alkoi jälleenrakennustyö. Asuntoja piti puhdistaa niin syöpäläisistä kuin rotistakin, ja väestö piti rokottaa isorokkoa vastaan. (Siivola. 1985. 82–83)

Sodan aikana oli terveystarkoulutusta jouduttu supistamaan ja lisätyövoiman tarve oli suuri. Niinpä Lääkintähallitus määräsi opiskelijaryhmiä Karjalaan työhön. Piti kartoittaa väestömäärää, ikärakennetta ja asuinoloja. Mannerheimin Lastensuojeluliitolta saatiin sairaanhoitolaukkuja, polkupyöriä ja suksia. Martta-järjestön kanssa järjestettiin valistus- ja virkistystilaisuuksia. (Siivola. 1985. 83–84)

Kurkkumätää vastaan taisteltiin ja vuonna 1943 rokotettiin palautetulla alueella kaikki 2-14 vuotiaat lapset ja osa aikuisistakin. Ruotsalaisin lahjavaroin rakennettiin yhdeksän terveystaloa yhdessä Mannerheimin Lastensuojeluliiton kanssa. Näissä paikoissa terveystarkarenkin toiminta helpottui. Itä-Karjalassa asuville siviileille järjestettiin terveydenhuoltopalveluja sotilashallinnon lääkintöosaston alaisena. Neuvolat toimivat sairausmajojen poliklinikan yhteydessä ja tekivät kotikäyntejä. Kun Karjalaan palannut väki joutui uudelleen evakkotielle, terveystarken tehtävä oli taas auttaa heitä. Taas tarvittiin ensiapuryhmiä ja muuta apua. (Siivola. 1985. 85)

3.2.2 Lakisääteinen Terveysisarlaitos

Maaliskuussa 1944 eduskunta hyväksyi lain kunnallisista terveystarista. Se astui voimaan 1. heinäkuuta. Sen mukaan jokaisessa kunnassa piti olla koulutettu terveystar, maalaiskunnissa yksi terveystar jokaista alkavaa neljäätuhatta asukasta kohti. Kaupunkien terveystarten määrä muodostui viranomaisten lausuntojen perusteella. Valtiolta oli mahdollisuus myös saada valtionapua useampien terveystarten palkkaamiseen. (Siivola. 1985. 88–89)

Terveystarista tuli nyt lakisääteisiä viranhaltijoita, joiden toimen- ja työnkuvan Suomen laki määritteli. Terveystarten työtä valvoi lääninterveystar. Terveystarjärjestelmä oli oma itsenäinen organisaationsa, joka toimi kuitenkin yhteistyössä muun terveystar- ja sairaanhoitoammattikunnan ja terveystarviranomaisten kanssa. (Joutsivuo, Laakso. 1998. 20)

Lain vaikutuksesta alettiin kuntiin perustaa uusia terveystarten virkoja ja vuoteen 1950 mennessä virkoja oli jo 1071. Tosin osa kunnista ei vielä ollut virkoja edes perustanut ja kaikkia ei heti saatu täytetyksi. Suomen Sairaanhoidtajaliiton Terveystarjaosto muuttui nimeltään Suomen Terveystar yhdistykseksi (STY) vuonna 1945. Jäseniä yhdistyksessä oli vuonna 1944 555 henkeä, vuonna 1948 887 henkeä ja vuonna 1958 jo 1463 henkeä. (Joutsivuo, Laakso. 1998. 20–21)

Työsarkaa riitti. Terveystarten töihin ja tehtäviin kuului kotien terveystar- ja asunnonhoidon ohjaaminen ja neuvonta sekä imeväisten, pienten lasten ja kouluikäisten lasten terveystar- ja tuberkuloosihuolto. Lisäksi he antoivat sairaustapauksissa ohjeita ja tekivät myös kotisairaanhoidoa. Rokotuskampanjat työllistivät terveystaria 1940-luvulla. Päivät venyivät pitkiksi, koska laki ei määritellyt työaikoja. Työ oli raskasta ja tehtiin usein epäedullisissa olosuhteissa. Lääkäripulan vuoksi terveystarret tekivät paljon myös lääkäriille kuuluvia tehtäviä. (Joutsivuo, Laakso. 1998. 23–24)

Terveystararen työasulla oli symbolinen merkitys ja ne kehittyivät sotilaallisesta sekä uskonnollisesta taustasta. Myös hygieniasyistä työasun pitäminen oli tärkeää. Tyypillinen terveystaroppilaan puku oli paitapukutyylinen, valkokauluksinen ja väriltään

sinertävä. Valmistuneen terveystisaren puku oli ruskehtava kävelypuku. Oppilaan ja tutkinnon suorittaneiden työasujen eroavaisuuksia pidettiin tärkeänä, jotta voitiin tunnistaa, onko kyseessä oppilas vai valmistunut. Käytännön harjoitteluissa käytettiin tummansinistä, valkokauluksista mekkoa. Pukuun kuului oppilasneula. Päähineenä oli valkoinen hilkka. Ensimmäisenä opiskeluvuotena hilkkaan kiinnitettiin yksi tummansininen nauha, toisena vuotena kaksi ja kolmantena kolme. Puvun kanssa oli määräys käyttää valkoisia sukkia ja kenkiä. Puvuista ja sallituista asusteista oli tarkat määräykset, joista ei saanut poiketa. Ammatissa toimivilla terveystisarilla oli käytössä virka-asut. (Hyttinen, Jokela, Kortesoja, Mattila, Rissanen, Sirola, Tallberg. 2005. 61)

3.3 Terveyskeskusten terveydenhoitajien aika vuodesta 1968 tähän päivään

1.4.1972 Suomen eduskunta hyväksyi kansanterveyslakiehdotuksen kansanterveyslaiksi (Finlex). Se kumosi muun muassa lait kunnallisista terveystisarista, kunnankätilöistä sekä kunnallisista äitiys- ja lastenneuvoloista. Tämä tarkoitti kuntien organisaation muuttumista. Kansanterveystyön ohjaaminen ja valvonta siirtyi kuntien ja kuntainliittojen terveyslautakunnille. Terveyskeskuksen tehtävänä oli antaa kuntalaisille terveyden- ja sairaanhoidon palveluja ja terveyskeskusten vuodeosastojen tuli huolehtia sairaanhoitoa vaativista potilaista. (Siivola. 1985. 226)

Kaikki 1.4.1972 kuntien palveluksessa olevat kätilöt ja terveystisaret saivat ammattinimikkeekseen terveydenhoitaja. Laki yhdisti kaksi eri ammattikoulutuksen saanutta työntekijäryhmää. (Siivola. 1985. 228)

Opiskelijoiden erillinen työasu poistui vuonna 1975 ja vuonna 1980 virkapuvut muuttuivat työnantajan kustantamiksi. Myös opiskelijat saivat tästä lähin suojavaatteet omasta harjoittelupaikastaan. (Hyttinen ym. 2005. 61)

Nyt terveydenhoitajilla oli omat sektorinsa, kuten äitiys- ja neuvolatoiminta, koulu- ja opiskelijaterveydenhuolto, työterveyshuolto, kotisairaanhoito sekä erilaiset ennal-

taehkäisevän terveydenhuollon alueet, kuten ikäryhmätarkastukset ja seulontatehtävät. Työn itsenäisyys oli hävinnyt ja esimieheksi tuli nyt ylihoitaja. Ammattinimikkeen muutos vaikutti lisäksi yhdistyksen nimeen, josta tuli nyt Suomen Terveydenhoitajaliitto ry. (Joutsivuo, Laakso. 1998. 36)

Liitto julkaisee omaa Terveydenhoitaja-lehteä, joka toimii tiedon välittäjänä, yhteishengen luojana ja yhdyssiteenä liiton ja yhdistyksen jäsenten välillä. Lisäksi lehdessä julkaistaan terveydenhoitajien ammatillisia julkaisuja. Ensimmäiset Terveydenhoitajapäivät pidettiin syyskuussa 1974. (Joutsivuo, Laakso. 1998. 39–40)

3.4 Terveydenhoitaja tänään

Terveydenhoitaja on hoitotyön ja terveyden edistämisen lisäksi kansanterveystyön asiantuntija ihmisten elämän eri vaiheissa. Terveydenhoitajatutkinto (AMK, 240 op) sisältää sairaanhoitajatutkinnon lisäksi 30 opintopistettä terveydenhoitajan tutkintoon johtavia ammattiopintoja sekä käytännön harjoittelua. Keskeistä terveydenhoitajatyössä on väestön aktivoiminen oman terveytensä edistämiseen ja ylläpitämiseen. Tärkeää on myös terveyden tasa-arvon lisääminen ja eriarvoisuuden vähentäminen. Terveydenhoitajan tehtäväalueeseen kuuluu perehtyminen terveystieteiden ja sairauksien ehkäisyyn, varhaiseen toteamiseen ja sairastuneiden hoitamiseen, terveyden edistämiseen sekä terveellisen ympäristön suunnitteluun ja kehittämiseen. Terveydenhoitajatyö on yksilöiden, perheiden, väestön, ympäristön sekä työ- ja muiden yhteisöjen terveyttä edistävää ja ylläpitävää sekä sairauksia ehkäisevää työtä. Terveydenhoitajatyön tieteellinen ja teoreettinen perustuu hoitotieteeseen ja muihin terveystieteisiin, joita täydentävät muut tieteenalat. Terveydenhoitajatyötä tehdään lähellä ihmistä, kuten esimerkiksi kodeissa, perhesuunnittelu-, äitiys- ja lastenneuvoloissa, kouluissa, työ- ja opiskelijaterveyshuollossa, aikuis- ja vanhusten neuvoloissa, kotihoidossa ja terveyden- ja sairaanhoitovastaanotoilla. Terveydenhoitajia työskentelee myös päihde- ja mielenterveystyössä, järjestöissä sekä erilaisissa projekteissa. (Suomen Terveydenhoitajaliiton WWW-sivut. 2010.)

4 OPINNÄYTETYÖN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS

Tässä luvussa kerrotaan opinnäytetyön suunnittelusta sekä toteutuksesta. Toteutus sujui melko lailla suunnitelman mukaan.

4.1 Opinnäytetyön suunnittelu ja toteutus ennen messuja

Projekti lähti käyntiin 7.5.2009, jolloin Satakunnan Terveystieteiden tutkimuskeskus ry:n edustajat tulivat esittelemään ideaansa terveydenhoitajamessuista. Minun lisäksi kaksitoista muuta opiskelijaa ilmoitti olevansa kiinnostunut järjestämään messuja. Jaoin alustavia ideoita sekä vastuujakoa.

Elokuussa 2009 tapasimme messuryhmän kanssa ja aloitimme messujen suunnittelun. Omaksi vastuualueekseni tuli muotinäytöksen järjestäminen messuille terveydenhoitajan eri työasuista. Lähdin heti mielestäni ideoimaan muotinäytöksen kulkua. Opinnäytetyön teoreettisen osan aiheeksi muodostui terveydenhoitajatyön historia. Suunnittelin, että rajaan aiheen alkamaan sota-ajasta, koska sen vanhempaa kirjallisuustietoa tuskin löytyy.

Syyskuussa 2009 aloin kerätä kirjallisuutta aiheesta. Kirjallisuustietoon tutustuttuani määritin projektille tarkoituksen ja tavoitteen. Messuryhmän ohjaava opettaja sekä toinen projektipäälliköistä pyysivät minua juontamaan messutapahtuman. Hetken mietittyäni otin innolla tehtävän vastaan. Messujen tapahtumapaikaksi tilaajataho ehdotti Porin nuorisotaloa.

Lokakuussa pidin oman aihe-seminaarini, jonka pohjalta lähdin kirjoittamaan opinnäytetyön kirjallista osuutta. Kävimme messuryhmän kanssa Viikkarin neuvolassa tapaamassa Satakunnan Terveystieteiden tutkimuskeskuksen väkeä. Kävimme läpi erilaisia

ideoita ja tutustuimme toisiimme. Messuryhmän jäsenet tapasivat myös oman vastuuterveystenhoitajansa, joiden kanssa he suunnittelisivat yhdessä messupisteensä. Koska minulla ei ollut varsinaista messupistettä, ei minulla ollut omaa vastuuterveystenhoitajaakaan. Kävimme myös messuryhmän kanssa tutustumassa Porin Nuorisotalon tiloihin. Jatkoin lähdekirjallisuuden tutustumista ja suunnittelin opinnäytetyön sisältöä sekä rakennetta. Suunnittelin saavani kirjallisuuden osuuden valmiiksi suunnitteluseminaariin mennessä, joka olisi tammikuussa.

Marraskuussa 2009 jatkoin opinnäytetyön teoreettisen osan kirjoittamista ja suunnittelin muotinäytöstä. Otin yhteyttä Meditekstiiliin sekä kahteen eri työkenkiä valmistavaan yritykseen, että saisiko heiltä vaatteita ja asusteita muotinäytöstä varten. Meditekstiili lupautui antamaan heidän tuotteitaan muotinäytöstä varten lainaksi. Kumpikaan kenkäfirmoista ei ollut kiinnostunut yhteistyöstä.

9.12.2009 tapasimme jälleen messuryhmän kanssa Porin Nuorisotalolla ja mukana oli myös tilaajataho. Messujen virallinen nimi päätettiin tällöin. Aiemmin oli myös sovittu, että mahdolliset näytteilleasettajat tulisi olla tiedossa joulukuun loppuun mennessä.

Tammikuussa 2010 jatkoin teoriaosan kirjoitusta ja pidin oman suunnitteluseminaarini 11.1.2010. Tapasimme messuryhmän sekä tilaajatahon kanssa Viikkarin neuvolassa 20.1.2010. Otin yhteyttä Porin Ammattiopiston parturikampaajaopiskelijoiden opettajaan, että olisiko heillä ollut kiinnostusta tulla laittamaan muotinäytöksen mallien hiuksia. Valitettavasti heillä oli jo toinen iso projekti meneillään eivätkä siksi tarttuneet tähän tarjoukseen.

Helmikuussa 2010 tapasimme messuryhmän sekä ohjaavan opettajamme kanssa ja kävimme läpi käytännön asioita. Tapasimme myös tilaajatahon. Messujen ohjelman selvetessä aloin suunnitella messujen juontoa. Ohjaavalta opettajalta sekä projektipäälliköiltä sain ideoita juontoihin. Jatkoin teoriaosan täydentämistä. Messujen mainoksen valmistuttua jaoimme messuryhmän kanssa niitä näytille. Suunnittelin muotinäytöksen kulkua sekä puhetta, jota sinä aikana pidän. Sain muotinäytöksen juonnon melko suoraan opinnäytetyöni teoreettisesta osasta. Ajatuksena oli, että kerron muotinäytöksen aikana terveydenhoitajatyön historia merkittävimpiä tapahtumia. Kävin

myös Satakunnan Ammattikorkeakoulun varastolla tutkimassa, millaisia asuja sieltä löytyisi muotinäytökseen. Sain luvan lainata niitä. Satakunnan Terveystieteiden tutkimuskeskuksesta löytyi myös muutamia pukuja lainaksi. Kävin myös Porin Teatterin pukuvuokraamolla, mutta sieltä en löytänyt mitään tähän muotinäytökseen sopivaa.

Maaliskuussa 2010 kysyin Satakunnan Ammattikorkeakoulun terveydenhoitajaopiskelijoita malleiksi muotinäytökseen. Seitsemän heistä suostui tulemaan ja katsoin tuon määrän riittävän. Muotinäytöksen juonnot lähetin tarkistettavaksi toiselle projektipäällikölle sekä tilaajataholle. Toinen projektipäällikkö oli saanut hankittua luvat soittaa musiikkia muotinäytöksen aikana, joten kokosin yhden CD-levyn muotinäytöksen aikana tarvittavasta musiikista. Sovimme, että toinen projektipäällikkö hoitaa musiikin soittamisen muotinäytöksen aikana ja kävimme hänen kanssaan soittolistan läpi.

4.2 Messupäivän suunnittelu

Tehtäviini kuului messupäivän juontaminen sekä muotinäytöksen suunnittelu ja toteutus. Suunnittelin avaavani messupäivän toivottamalla messuvieraat tervetulleiksi. Toivotin tervetulleeksi myös Terveystieteiden tutkimuskeskuksen puheenjohtajan Leila Lehtomäen sekä Porin kaupunginjohtajan Aino-Maija Luukkosen ja annoin heille puheenvuoron.

Väliajoilla suunnittelin kierteleväni messuosastoa ja kävisin haastattelemassa messupisteillä olevia opiskelijoita sekä terveydenhoitajia. Muistuttaisin myös yleisöä tulevasta ohjelmasta sekä päivän päätteeksi olevasta arvontatilaisuudesta.

4.3 Muotinäytöksen suunnittelu

Muutamaa päivää ennen messuja kokosin kaikki asut ja kutsuin mallit koolle. Sovimme, mikä asu tulee kenenkin päälle ja pidimme harjoitukset. Messuja edeltävänä

iltana olimme laittamassa Porin Nuorisotaloa kuntoon messuja varten. Laitoin kaikki muotinäytöksen asut valmiiksi jokaiselle mallille omaan kaappinsa pukuhuoneeseen.

Muotinäytöksen suunnittelin toteutettavaksi aikajaksojen mukaisesti. Aloittaisin sota-ajan terveystisarpuvusta, samalla kertoen terveystisartyön sen aikaista työn kuvaa. Opinnäytetyöni aiheenahan on terveydenhoitajatyön historia ja rajasin sen alkamaan juuri sota-ajasta, joten luonnollisesti tästä alkaa myös muotinäytös. Näytöksen musiikki on ajan henkistä, eli vanhemmasta uuteen. Viimeisimpänä esittelisin tämän päivän terveydenhoitajan työpukuja. Puvut muotinäytökseen tulivat Satakunnan Terveydenhoitajayhdistykseltä, Satakunnan Ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalan toimipisteeltä sekä Meditekstiiililtä.

Malleina toimivat Satakunnan Ammattikorkeakoulun kolmannen vuoden terveydenhoitajaopiskelijat.

4.4 Messujen jälkeen

Messujen ollessa ohi, jatkoin teoriaosan viimeistelyä sekä kirjoitin raportin messupäivän kulusta. Ohjaava opettaja antoi minulle neuvoja, miten työtä kannattaisi hioa. 20.5.2010 pidimme messuryhmän kanssa raportointiseminaarin. Teimme yhden ison PowerPoint-esityksen, johon jokainen teki muutaman dian omasta osuudestaan ja esitimme sen vuotta nuoremmalle terveydenhoitajaryhmälle. Aluksi suunnittelin, että olisin saanut työn valmiiksi samana keväänä, mutta työn loppuun saattaminen venyi-kin seuraavaan vuoteen työharjoitteluiden sekä henkilökohtaisten kiireiden vuoksi.

5 TERVEYDENHOITAJA – AMMATTINA SINUN TERVEYTESI – MESSUT 20.3.2010

Pidimme muotinäytösharjoitukset pari päivää ennen messuja. Olimme myös laittamassa paikkoja kuntoon Porin Nuorisotalolla edellisenä iltana. Messupäivän aamuna olimme ryhmän kanssa aikaisin jo paikalla näytteilleasettajia varten. Tarkastin, että kaikki tarvittavat välineet, kuten vaatteet ja musiikki, ovat valmiina muotinäytöstä varten.

Messujen alkaessa toivotin vieraat tervetulleiksi messuille ja kerroin hieman päivän ohjelmasta sekä kehotin messuyleisöä rohkeasti tutustumaan messupisteisiin. Kerroin messuyleisölle, ketkä ovat tapahtuman järjestäjät, jonka jälkeen kutsuin paikalle messujen avaajan, Suomen Terveystenhoitajaliiton puheenjohtaja. Hänen puheensa jälkeen annoin puheenvuoron messujen viralliselle suojelijalle, Porin kaupunginjohtajalle. Tämän jälkeen muistutin yleisöä messujen arvonnasta sekä messukahviosta. (Messujen juonnot liitteessä 1.)

Tarkoitukseni oli kierrellä eri messupisteillä ja haastatella pisteillä olevia terveydenhoitajia ja opiskelijoita, mutta melko kiireisen aikataulun vuoksi päätin jättää sen väliin, koska muuta ohjelmaa oli riittävästi ja siksi, että messuyleisöllä olisi tarpeeksi aikaa kierrellä messupisteillä ilman häiriöitä.

Muotinäytöksiä oli messuilla kaksi. Hieman ennen muotinäytöstä muistutin yleisöä pian alkavasta ohjelmasta.

Tein muotinäytökseen selkeän juonnon oman opinnäytetyöni teoriaosuuden pohjalta (Liite 2). Juonto eteni aikajärjestyksessä, historiasta nykypäivään. Kerroin terveydenhoitotyön historiasta ja tärkeimmistä virstanpylväistä. Sopivin välein lavalle käveli malli ajan henkinen puku päällä. Myös musiikki oli kullekin aikakaudelle etukäteen valittu. Vanhemmat puvut tulivat Satakunnan Ammattikorkeakoululta.

Viimeiseksi esittelin uusinta terveydenhoitajamuotia. Kerroin yleisölle, mitä tämän päivän terveydenhoitaja työssään tekee. Uusimmat puvut näytökseen lainasi Medi-

tekstiili. Malleja näytöksessä oli yhteensä seitsemän ja pukuja kymmenen, joten osa joutui vaihtamaan pukua näytöksen aikana. Muotinäytös oli kestoaltaan n. 20 minuuttia.

Lopuksi kaikki mallit vielä kävelivät lavalle, jonka jälkeen kiitin yleisöä mielenkiinnosta.

Lisää kuvia muotinäytöksestä liitteessä 3.

Messuilla oli päivän aikana kaksi Oikean Rytmin tanssishow`ta. Juonsin myös heidät esiintymään ja toivotin tervetulleeksi. Messujen päätteeksi suoritimme myös arpajaiset yhdessä toisen opiskelijan kanssa.

6 OPINNÄYTETYÖN ARVIOINTI

Tämä projekti oli itselleni ensimmäinen iso projekti. Aikaisemmin olen osallistunut vain yhteen pienempään projektiin, joten työ oli erittäin haastavaa ja mielenkiintoista.

Projektityön eri vaiheet selkiytyivät työtä tehdessä hyvin. Ideoinnista lähdettiin, tehtiin taustaselvityksiä ja määriteltiin tavoitteita, ennen kuin siirryttiin varsinaiseen toteutukseen. Lopuksi tietenkin arvioitiin projektin onnistumista.

Koin, että projektityössä selkeät linjaukset, ennakkoon sovittu deadline ja ryhmän paine olivat itselleni hyvä työskentelytapa. Ryhmältä sain paljon tukea ja huomasin kuinka tärkeää kunkin ryhmän jäsenen työ on koko ryhmää ajatellen.

Oman aikataulun sovittaminen oli työharjoitteluiden vuoksi ajoittain hankalaa ja työn loppuun saattaminen jäi viime tippaan.

Pidin ajankäyttökirjaa projektin ajan. Aikaa kului eniten kirjallisen tuotoksen tekoon (n. 150h). Messujen sekä muotinäytöksen suunnitteluun aikaa kului myös n. 150h. Tapaamiset messuryhmän ja tilaajatahon kanssa olivat yhteensä n. 40 h. Messuvalmistelut sekä itse messupäivään aikaa meni n. 20h. Raportointi messupäivästä ja kirjallisen osuuden hiominen arviointikuntoon saattamiseksi veivät n. 40h.

Yhteistyökumppaneiden löytäminen oli odotettua hankalampaa. Ei ollutkaan helppoa löytää vanhoja terveydenhoitajan työasuja, saati sitten työkenkiä. Teattereiden puvustamoja myöden niitä etsittiin. Muusta terveydenhoitotyön historiasta kyllä löytyi kirjallisuutta, mutta hyvin vähän vaatetuksesta ja työjalkineista. Useista yhteydenotoista huolimatta messut eivät kiinnostaneet työjalkineita valmistavia yrityksiä.

Varsinaisen messuryhmän, eli messuja järjestäneiden opiskelijoiden ja ohjaavan opettajan yhteistyö sujui hyvin. Puhallettiin yhteen hiileen, sillä olivathan järjestämämme messut ensimmäiset laatuaan. Tilaajatasen odotukset sen sijaan tuntuivat ajoittain liian suurilta, koska taloudellinen tuki oli niihin riittämätön. Konkreettista apua tilaajataholta, sekä yhteistyötä messujen toteutuksessa olisi voinut olla enemmän.

Oma osuuteni tässä projektissa sisälsi tapahtuman juontamisen, sekä kahteen kertaan messuilla pidettävän muotinäytöksen järjestämisen juontoineen. Juontajana koin tärkeäksi kertoa messuyleisölle messujen ohjelmasta ja aikataulusta, joka pitikin hyvin.

Muotinäytös toi messuille paitsi tietoa terveydenhoitajien vaatetuksen kehityksestä ja historiasta, niin myös viihdettä muodin ja kunkin ajan musiikin muodossa.

Molemmat muotinäytökset menivät hyvin ja suunnitelman mukaisesti, mallit esittivät asujaan vapautuneesti ja yleisökin viihtyi, antaen näytökselle isot aplodit. Hyvää palautetta ytimekkäästä juonnostani sain sekä suullisesti, että kirjallisesti. Näytös oli sopivan mittainen.

Tälle projektityölle asettamiini tavoitteisiin pääsin hyvin. Messuilla kävi odotettua enemmän yleisöä ja palaute niistä oli positiivista. Nämä messut antoivat myös kipinän toiselle alan oppilaitokselle järjestää vastaavanlaisen tapahtuman.

Terveydenhoitajamessujen kanssa samanaikaisesti oli myös toinen messutapahtuma Porissa, joka saattoi vaikuttaa kävijämäärään. Terveydenhoitajamessujen mainontaan olisi mielestäni pitänyt panostaa huomattavasti enemmän, jotta vielä suurempi yleisö olisi tavoitettu ja näin saatu terveydenhoitotyötä entistä näkyvämmäksi.

LÄHTEET

Finlex. Kansanterveyslaki 1972/66.[verkkodokumentti.] [viitattu 16.1.2011.] Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1972/19720066>

Harju, L. 2003. Työelämän tapahtumat ja tilaisuudet. Keuruu: Kustannusosakeyhtiö Otava.

Harjula, M. 2007. Terveyden jäljillä – suomalainen terveyspolitiikka 1900-luvulla. Tampere: Tampereen Yliopistopaino OY.

Hyttinen, H. Jokela, K. Kortesoja, A. Mattila, A. Rissanen, M. Sirola, K. Tallberg, M. 2005. Junneliuksen palatsista se alkoi. Terveysalan koulutusta 60 vuotta Satakunnassa. Satakunnan Ammattikorkeakoulun julkaisuja 2/2005. Kokemäki: Satakunnan Painotuote Oy.

Härmälä, M. Puodinketo-Wahlsten, A. Salminen, E-M. Sirola, K. Sundström, L. 1998. Terveys työnä. Juva: WSOY.

Joutsivuo, T. Laakso, M. 1998. Terveystenhoitajatarjaostosta ammatilliseksi etujärjestöksi – Suomen Terveystenhoitajaliitto STHL ry 60 vuotta. Joensuu: Painotalo PunaMusta.

Kauhanen, J. Myllykangas, M. Nissinen, A. Salonen, J. 1998. Kansanterveystiede. Porvoo: WSOY.

Käppi, P. Polo, K-M. 1998. Hyvän Olon messut 7.3.1998. Satakunnan Ammattikorkeakoulu.

Rissanen, T. 2002. Projektilla tulokseen. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino OY.

Ruuska, K. 2006. Terveysthuollon projektinhallinta. Helsinki: Tammer-Paino OY.

Siivola, U. 1985. Terveystsisar kansanterveystyössä. Porvoo: WSOY.

Simoila, R. 1994. Terveysthuollon työn kehitys, ristiriidat ja työorientaatiot. Sosiaali- ja terveystalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen tutkimus 48. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino OY.

Suomen Terveysthoitajaliiton WWW-sivut. Terveysthoitaja. [verkkodokumentti]. [viitattu 7.9.2010]. Saatavissa:

<http://www.terveysthoitajaliitto.fi/fi/sthl/terveysthoitaja>

MESSUJEN JUONNOT

Hyvä yleisö!

Toivotan teidät tervetulleiksi Terveydenhoitaja – ammattina Sinun terveytesi messuille tänne Porin Nuorisotalolle!

Ohjelmassa on muotinäytöstä, Oikean rytmien tanssishow sekä arvontaa. Käykää tutustumassa messupisteisiimme, joissa esitellään terveydenhoitajan työn eri osia alueita.

No niin, arvoisa messuyleisö, oikein paljon tervetuloa Terveydenhoitaja – Ammattina Sinun terveytesi messuille. Messujen järjestäjinä ovat Satakunnan Ammattikorkeakoulun terveydenhoitajaopiskelijat sekä Suomen Terveydenhoitajaliiton Satakunnan Terveydenhoitajayhdistys ry.

Jotta saadaan messut kunnolla avattua, minulla onkin nyt ilo ja kunnia kutsua paikalle Suomen Terveydenhoitajaliiton puheenjohtaja Leila Lehtomäki. Tervetuloa!!

Kiitos Leila Lehtomäelle.

Seuraavaksi annan puheenvuoron messujen viralliselle suojelijalle, Porin kaupunginjohtaja Aino-Maija Luukkoselle. Tervetuloa!!

Kiitos Aino-Maija Luukkoselle.

Muistattehan hyvä yleisö käydä osallistumassa messujen arvontaan, päivän päätteeksi arvomme upeita palkintoja. Myös messukahvio palvelee teitä koko päivän.

Oikea Rytm:

Hyvä yleisö, hetken kuluttua pääsemme nauttimaan tanssiurheilusta parhaimmillaan. Viiden minuutin kuluttua lavalla siis Oikean Rytm:n Tanssishow.

No niin, arvoisa yleisö. Nyt ohjelmassa on siis Oikean Rytm:n Tanssishow. Tervetuloa tanssijat, yleisölle nautinnollisia hetkiä tanssishow:n parissa!!

Kiitos Oikean Rytm:n tanssijoille.

MUOTINÄYTÖS-JUONTO

MUSIIKKI: Valkea Sisar

Vuonna 1923 ryhdyttiin Mannerheimin Lastensuojeluliiton aloitteesta suunnittelemaan terveysisarkoulutuksen ohjelmaa. Koulutus alkoi vuonna 1924 ja se sisälsi yhdeksän luentosarjaa sekä käytännön harjoittelua.

Terveysisaren tuli kiinnittää huomiota erityisesti äitiydenhuoltoon, pienten lasten hoidon kohottamiseen, koululaisten terveydentilan parantamiseen, tuberkuloosin leviämisen ehkäisemiseen ja yleisten terveydenhoidollisten olojen kohottamiseen.

Valtion terveydenhuolto-opiston johtajattaren, Tyyne Luoman aloitteesta perustettiin 30.1.1938 Suomen Sairaanhoidajatarliiton Terveystenhoitajatarjaosto ry.

Alkuun ammattikunnalla ei ollut minkäänlaista lain suojaamaa turvaa. Kunta saattoi tarjota terveysisarelle pienen asunnon palkkaa vastaan. Omassa keittiössään terveysisarisar joutui ottamaan asiakkaita vastaan. Kulkuvälineenä oli yleensä potkukelkka ja sukset. Virkapukua terveysisarisar oli aina velvoitettu pitämään.

Malli/puku: VERNA , Valk. oppilaspuku + hilkka

MUSIIKKI: Elämää juoksuhaudoissa

Talvisodan alettua monilla paikkakunnilla jouduttiin karsimaan tai ainakin pienentämään myös terveysisarten palkkoja sekä loma- että muita etuja. Terveysisaret, jotka eivät saaneet jalkineita omalta toimintapaikkakunnaltaan, saivat kansanhuoltomministeriön erikoisluvalla hankkia ne Helsingin liikkeistä. Pukujen saaminen oli edelleen lähes mahdotonta. Tyyne Luoma sai hankittua kaksi ruotsalaista työpukua, jotka luovutettiin kahdelle johtavalle terveysisarelle.

Maaliskuussa 1944 eduskunta hyväksyi lain kunnallisista terveystyöntekijöistä. Sen mukaan jokaisessa kunnassa piti olla koulutettu terveystyöntekijä, maalaiskunnissa yksi terveystyöntekijä jokaista alkavaa neljätuhatta asukasta kohti.

Suomen Sairaanhoidtajaliiton Terveystyöntekijäseura muuttui nimeltään Suomen Terveystyöntekijäseuraksi (STY) vuonna 1945.

MUSIIKKI: All my loving

Malli/puku: JENNIINA Sinivalkorudullinen mekko + ruskeat stearit

Työsarkaa riitti. Terveystyöntekijöiden töihin ja tehtäviin kuului kotien terveyden- ja asunonhoidon ohjaaminen ja neuvonta sekä imeväisten, pienten lasten ja kouluikäisten lasten terveyden- ja tuberkuloosihuolto. Lisäksi he antoivat sairaustapauksissa ohjeita ja tekivät myös kotisairaanhoitoa. Rokotuskampanjat työllistivät terveystyöntekijöitä 1940-luvulla.

Terveystyöntekijän työasulla oli symbolinen merkitys, myös hygieniasyistä työasun pitäminen oli tärkeää. Tyypillinen terveystyöntekijän puku oli paitapukutyylinen, valkokauluksinen ja väriltään sinertävä. Valmistuneen terveystyöntekijän puku oli ruskehtava kävelypuku. Käytännön harjoitteluissa käytettiin tummansinistä, valkokauluksista mekkoa. Päähineenä oli valkoinen hilkka. Puvun kanssa oli määräys käyttää valkoisia sukkia ja kenkiä.

MUSIIKKI: Jailhouse rock

Malli/puku:

HELI M , Khakinvihreä terveystyöntekijän puku

NIINA Sininen oppilaspuku + hilkka + ruskea laukku

1.4.1972 Suomen eduskunta hyväksyi kansanterveyslakiehdotuksen kansanterveyslaiksi. Se kumosi muun muassa lait kunnallisista terveystoimista → Kaikki 1.4.1972 kuntien palveluksessa olevat kätilöt ja terveystoimijat saivat ammattinimikkeekseen terveydenhoitaja.

MUSIIKKI: Waterloo

Ammattinimikkeen muutos vaikutti lisäksi yhdistyksen nimeen, josta tuli nyt Suomen Terveydenhoitajaliitto ry.

Nyt terveydenhoitajilla oli omat sektorinsa, kuten äitiys- ja neuvolatoiminta, koulu- ja opiskelijaterveydenhuolto, työterveyshuolto, kotisairaanhoido sekä erilaiset ennaltaehkäisevän terveydenhuollon alueet, kuten ikäryhmätarkastukset ja seulontatehtävät.

Malli/puku:

HELI J. Sininen mekko

VILMA Sininen jakkupuku

MUSIIKKI: Lulu

Tänä päivänä terveydenhoitajalta vaaditaan moniammatillista osaamista. Terveydenhoitajatutkinto (AMK, 240 op) sisältää sairaanhoitajatutkinnon lisäksi 30 opintopistettä terveydenhoitajan tutkintoon johtavia ammattiopintoja sekä käytännön harjoittelua. Terveydenhoitaja toimii asiantuntijana laaja-alaisen terveydenhoitotyön ja kansanterveystyön muun muassa seuraavilla osa-alueilla: lasta odottavan perheen hoitotyö, lapsen, kouluikäisen ja nuoren terveydenhoitotyö, työikäisen terveydenhoitotyö, ikääntyneen terveydenhoitotyö, avosairaanhoido/kotihoito sekä hoito- ja rokotustoiminta, joihin kaikkiin eri osa-alueisiin voitte tutustua messupisteillämme.

MUSIIKKI: Stereo Love

Uusimmat työpuvut näytökseen tarjosi Mediteksiili. Suomalainen Mediteksiili on jo yli 30 vuotta suunnitellut yhdessä terveydenhoitoalan ammattilaisten kanssa kestäviä ja korkealaatuisia laitostekstiilejä. Mediteksiilin tuotteet ovat helppohoitoisia ja malleiltaan väljiä ja mukavia pitää yllä. Materiaali on 65% polyesteria ja 35% puuvillaa. Kankaat ovat hengittäviä sekä laitospesun kestäviä. Henkilöstömalliston lisäksi Mediteksiilillä on monipuolinen potilas- ja asukasmallisto sekä runsas valikoima erilaisia liinavaatteita sekä erikoistuotteita. Mediteksiilin laajasta valikoimasta löytyy mieluisat vaatteet jokaisen työympäristön tarpeisiin.

Malli/ puku:

JAANA Val. sininen paita + sin. liivi + sin. housut + EA-kassi

HELI M. Sininen jakku + sin. housut + sin. Crocsit + Sin. tikkiliivi

Nyt uutuustuotteena Mediteksiililtä esittelyssä tikatut lämpöjakut sekä lämpöliivit. Ne ovat puuvillaa ja polyester-kangasta ja sisältävät polyesterivanua. Takapuolella oleva lisäpituus antaa lisälämpöä. Lämpöliivit sekä lämpöjakut ovat omiaan liikkuville terveydenhoitajille, esimerkkinä kotisairaanhoidon terveydenhoitajat.

MUSIIKKI: Down

Malli/Puku:

VILMA Vaalean sininen jakku valk. kauluksilla + sin. liivi + sin. housut + sininen tikkitakki

HELI J. Pun. jakku + valk. housut + pun. Crocsit + valkoinen tikkitakki + mustat stetarit

KAIKKI MALLIT VIELÄ LAVALLE!!!!

Tässä vaiheessa kiitän yleisöä mielenkiinnosta ja toivotan teille mukavaa ja antoisaa messupäivää!

